

De minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties ■■■■■■■■■■
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Burgercomité
Schaijk & Reek

In afschrift aan de Staten-Generaal,

Burgercomité Schaijk & Reek
■■■■■■■■■■
■■■■■■■■■■ ■■■■■■■■■■

Schaijk/Reek, 15 november 2024

Hooggeachte minister,

In reactie op de brief van de gemeenteraad van Maashorst, d.d. 14 november 2024, richten wij, een groep bevlogen inwoners van Schaijk en Reek, ons tot u middels onze eigen brief. Wij voelen ons hiertoe genoodzaakt, nu er in het onderzoek van Bureau Berenschot voorbij wordt gegaan aan de doelen die zijn gesteld in de [wet Samenvoeging gemeenten Uden en Landerd](#) (hierna: wet Samenvoeging) van 14 juli 2021. In deze brief willen we u meenemen in de kritieke punten van het evaluatieonderzoek en motiveren wij waarom het absoluut noodzakelijk is om dit rapport aan te passen. We hebben hiervoor vier hoofdargumenten. Alvorens deze toe te lichten, geven we graag enige achtergrondinformatie over dit evaluatierapport.

Inleiding

Allereerst gaan we in op de achtergrond van deze evaluatierapportage. De wet Samenvoeging kent dankzij een aantal partijen in de Eerste Kamer een bijzondere bepaling in artikel 9 lid 2. Hierdoor moet er uiterlijk in 2024 een evaluatie worden verricht over de wenselijkheid van een wijziging van de gemeentelijke indeling, als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, van de Wet algemene regels herindeling om de kernen Schaijk en Reek bij de gemeente Oss te voegen. Hierbij dient in het bijzonder aandacht te worden besteed aan de positie van de tot de nieuwe gemeente Maashorst behorende kernen, in het bijzonder Schaijk en Reek, in relatie tot de andere delen van de gemeente en de maatschappelijke samenhang met omliggende kernen die niet tot de nieuwe gemeente behoren¹.

---

¹ Zie artikel 9 Wet samenvoeging gemeenten Uden en Landerd, geraadpleegd op 4 november 2024 via: <https://wetten.overheid.nl/jci1.3:c:BWBR0045447&paragraaf=3&artikel=9&z=2021-09-15&g=2021-09-15>.

Kritiek op evaluatierapportage Bureau Berenschot

Wij zijn van mening dat met deze evaluatie niet aan de bepalingen in bovengenoemd artikel 9 van de wet Samenvoeging is voldaan. Hiervoor hebben we de volgende drie argumenten:

- 1. Het onderzoek is niet representatief, nu er met slechts 1,87% respons onvoldoende inwoners uit de kernen Schaijk en Reek zijn betrokken. Bovendien is de kern Reek geheel buiten beschouwing gehouden daar waar het gaat over de 'open link'.**

Allereerst wijzen wij hiervoor op de invulling die Bureau Berenschot heeft gegeven aan de bijzondere positie van Schaijk en Reek. Besloten is om inwoners uit de gehele gemeente Maashorst, die bestaat uit de kernen Uden, Volkel, Odiliapeel, Zeeland, Schaijk en Reek, willekeurig uit te nodigen voor deelname aan het onderzoek. Bij de onderzoeksrapportage is vervolgens niet uitgesplitst hoeveel mensen uit de verschillende kernen specifiek zijn aangeschreven. We zien dat het totaal aantal ondervraagde inwoners 1109 bedraagt en we zien uit welke kernen de resultaten zijn gekomen, maar we zien niet hoeveel inwoners per kern zijn uitgenodigd. Dit is relevant, omdat dit de enige manier is om uit te sluiten dat er sprake is van een oververtegenwoordiging van een bepaalde kern.

Ten tweede zijn wij van mening dat de kernen Schaijk en Reek door middel van deze insteek niet een bijzondere positie innemen. Aan alle kernen wordt gevraagd of ze vinden dat Schaijk en Reek voldoende onderdeel zijn gaan uitmaken van de gemeente en meer dan de helft van de ondervraagden geeft hierop aan 'weet ik niet'. Dat is ook logisch, want ruim driekwart van de aangeschrevenen komt niet uit de kernen Schaijk of Reek. Uit de interviews blijkt dat inwoners vinden dat het vooral moet worden gevraagd aan inwoners uit de kernen zelf. Dat vinden wij en een aantal senatoren uit de Eerste Kamer ook. Wij kunnen door bovengenoemde niet anders dan concluderen dat er in dit onderzoek onvoldoende bijzondere positie wordt toegekend aan de kernen Schaijk en Reek.

Ten derde maken we er bezwaar tegen dat de resultaten uit de open link voor de kern Reek niet zijn toegepast. Ook maken we er bezwaar tegen dat de resultaten, ondanks dat ze niet zijn betrokken in de uitslag, ook niet zijn geopenbaard. De reden hiervoor is volgens pagina 65 van het bijgevoegde evaluatierapport dat de input met 26 te laag was. Dat vinden wij frappant. Met name omdat Reek de kleinste kern is uit de gemeente Maashorst. Wij zijn van mening dat deze resultaten op z'n minst dienen te worden benoemd, zodat we ook weten wat de 26 inwoners uit Reek vinden van het functioneren van onze gemeente. We hebben ten slotte als uitgangspunt genomen dat iedere stem dient te worden gehoord. Bovendien past het niet bij de bijzondere positie die de kern Reek volgens artikel 9 van de wet Samenvoeging heeft om deze resultaten per definitie al uit te sluiten.

Ten vierde hebben te weinig inwoners deel kunnen nemen aan de enquête. Immers zijn er slechts 1109 respondenten, mede vanwege het lage aandeel inwoners dat

geselecteerd werd voor de aselechte steekproef. 1109 inwoners op het totaal aantal inwoners van Maashorst van 59.209 is 1,87% van het aantal inwoners in Maashorst, of ongeveer 3% van de kiesgerechtigden. Dit is met minder dan 5% in wetenschappelijke termen onvoldoende 'n' om te kunnen generaliseren naar algemene uitspraken over de gemeente. Daarmee kent dit onderzoek onvoldoende betrouwbaarheid.

2. De Raad en het College (en zelfs individuele raadsleden) hebben op anonieme basis zonder openbaar debat directe inspraak gehad in de onderzoeksresultaten. Dit is niet conform de onderzoeksopzet, waarin de raad slechts zou worden geïnformeerd en is in strijd met de principes van onze democratische rechtsstaat.

Zo wordt voor de vraag of Maashorst goed bestuurd wordt, (bijna) uitsluitend de input van het college en de gemeenteraadsleden betrokken. Dit is niet toegelaten, omdat op deze manier een slager zijn eigen vlees keurt. Ook zijn deze uitkomsten onvoldoende onderbouwd en is niet na te gaan hoe ze tot stand zijn gekomen. Tot slot heeft de raad dit in het geheim gedaan, waardoor er geen openbaar debat is gehouden. Dat maakt dat wij van mening zijn dat onnavolgbare anonieme quotes door individuele raadsleden buiten beschouwing dienen te worden gelaten.

Het onderzoek maakt gebruik van onjuiste onderzoeksinstrumenten. Het onderzoek is onvoldoende transparant, nu er overlegd is in besloten raadsvergaderingen (conferenties) die niet nader zijn gepubliceerd of anderszins zijn geopenbaard.

Ook zijn er onderzoeksvragen beantwoord en op basis daarvan conclusies getrokken over het eigen functioneren. Dan krijg je dat de slager haar eigen vlees keurt. Dat de basis op orde is, wordt geconcludeerd door onder andere de gemeenteraad. Het samenspel tussen raad en College wordt constructief genoemd, door onder andere het College. Er wordt door bestuurders aangegeven dat er sprake is van een 'Maashorstcultuur'. Dat de ambtelijke organisatie bereikbaar is, wordt geconcludeerd door raadsleden. Dat is gek. Kortom, de conclusies die in de brief en in het onderzoek worden genoemd, zijn vertroebeld door de input van belanghebbenden. Dat hoort niet te kunnen in een onafhankelijk onderzoek.

In het evaluatieontwerp is dit ook niet als zodanig expliciet teruggekomen. Er werd gesproken over twee raadsconferenties waarbij wordt gesproken over de uitgangssituatie van de gemeente (ambities en opgaven); in een tweede raadsconferentie wordt de nulmeting gepresenteerd en besproken. De uitkomsten van de nulmeting worden vastgelegd in een conceptrapportage. Deze wordt besproken met de ambtelijke klankbordgroep en vervolgens vastgesteld. Dit is niet gebeurd, want uit het vastgestelde document blijkt dat de Raad directe input heeft gehad op de resultaten van de nulmeting. Ook blijkt nergens uit het evaluatieontwerp dat de Raad in het geheim al deze taken zou verrichten. Dit is in strijd met de beginselen van onze democratische rechtsstaat en zal daarom opnieuw uitgevoerd dienen te worden.

3. We missen informatie die wel is toegezegd in het evaluatieontwerp, zoals het navolgbare logboek rondom activiteiten en contacten.

Hierboven gaven we al aan waarom we inzicht willen in de interviews, focusgroepen en bijeenkomsten over de uitgangssituatie. Wij zouden ook graag zien dat de gespreksverslagen zover mogelijk worden meegenomen in de eindrapportage, zoals dat ook is gebeurd met de data van Ipsos. Wij kunnen beweringen die uit deze interviews zijn gekomen namelijk gemotiveerd ontkrachten.

Dit is ook toegezegd geweest in het evaluatieontwerp. Zo staat op pagina 16, in de tweede alinea genoemd:

Tijdens het onderzoek wordt ervoor gezorgd dat de activiteiten en contacten worden bijgehouden in een logboek, zoals dat ook gebeurt bij het maken van een herindelingsontwerp omtrent het genereren en meten van draagvlak. Daarmee zijn de activiteiten en opbrengsten gedurende het onderzoek en nadien navolgbaar. Ook zijn de (tussen)resultaten hiermee overdraagbaar tussen onderzoekers en andere betrokkenen binnen het onderzoek in de looptijd van het onderzoek.

Dit logboek maakt geen onderdeel uit van de evaluatie. Daarom willen we dat dit alsnog wordt bijgevoegd en meegenomen.

Dat dit logboek relevant is, blijkt uit de beweringen die eruit zouden zijn gekomen, maar onjuist zijn. Zo is één van de hoofdconclusies van het rapport dat er inmiddels in Maashorst positieve bestuurlijke verhoudingen en speelveld is tussen de Raad en het College. Berenschot geeft onder paragraaf 4.1.3. aan dat het samenspel tussen raad en college constructief wordt genoemd. Collegeleden en raadsleden weten elkaar te vinden en de sfeer is over het algemeen goed. Berenschot geeft vervolgens onder paragraaf 4.2.3 aan dat raadsleden ambtenaren benaderbaar vinden (beschikbaar en toegankelijk per e-mail). Echter blijkt uit het in de bijlage toegevoegde presidiumverslag van 16 september jl. van onze gemeente Maashorst het compleet tegenovergestelde:

Raadslid en fractievoorzitter Maarten Prinssen geeft in dit verslag aan dat de omgang tussen ambtenaren en raadsleden van bedroevend niveau is. Raadslid en fractievoorzitter Ruud Geerders sluit zich hierbij aan. Raadslid fractievoorzitter Bas [REDACTED] geeft aan het systeem te kennen waarbij er per afdeling een aanspreekpunt is voor raadsleden. Een aantal leden van het presidium hebben de wens om ambtenaren rechtstreeks te kunnen bereiken.

Deze conclusie rijmt ons inziens totaal niet met de conclusies uit de rapportage van Bureau Berenschot. Wij vragen ons hardop af hoe dit kan en willen daarom graag het beloofde inzicht in het logboek.

4. De conclusie ‘dat een herindeling van Schaijk en Reek bij Oss geen enkele aanleiding kent’ is onterecht getrokken.

Op de vraag 'Wat zou u ervan vinden wanneer Schaijk en Reek de gemeente Maashorst verlaten en zich bij de gemeente Oss voegen?' zegt 22 procent dat goed of zeer goed te vinden. Een gelijk aandeel (23%) vindt dat slecht of zeer slecht. Het grootste deel (43%) staat hier neutraal tegenover, 11 procent weet het niet (zie figuur 6.3 van de inwonerspeiling Ipsos). Het meest interessant is daarbij de mening van inwoners van Schaijk. Zij concluderen voor maar liefst 36% dat zij het een zeer goed idee vinden dat Schaijk bij Oss wordt gevoegd. Via de open link vindt zelfs 52% van de inwoners van Schaijk de wijziging een goed idee. Wij vragen ons af wat de open-link resultaten zijn van inwoners van Reek op dit onderwerp.

Ook blijken uit het onderzoek wel degelijk diverse andere aanleidingen om Schaijk en Reek bij Oss te voegen. In de rapportage wordt immers geconcludeerd dat wanneer je de resultaten van het belang voor de herindeling kruist met de uitslag over of Reek en Schaijk bij Oss zouden moeten worden gevoegd, blijkt dat 56% van de inwoners van Schaijk vindt dat Schaijk en Reek bij Oss dienen te worden gevoegd. Ook blijkt uit de nulmeting dat een groot gedeelte van de inwoners van Schaijk naar gemeente Oss trekt voor diverse voorzieningen. Dit zijn voorbeelden van aanleidingen om juist te concluderen dat Schaijk en Reek wel bij Oss horen. Het verbaast ons dat de gemeente deze resultaten zo stellig ontkent. Wij hebben de gemeenteraad hier dan ook op aangesproken en verzocht deze passage te verwijderen uit hun brief.

Uit het onderzoeksresultaat vallen diverse conclusies te trekken, maar dat er geen enkele aanleiding is om Schaijk en Reek bij Oss te voegen is er daar niet een van.

Reactie op de brief van Maashorst

Wij zijn erg verbaasd over de reactie van gemeente Maashorst op de rapportage van Bureau Berenschot. De resultaten die de gemeente Maashorst in haar brief noemt, zoals de positieve bestuurlijke verhoudingen, omgang met majeure projecten en de bestuurlijke slagkracht zoals is genoemd in paragraaf 3.1.2. van het onderzoek, zijn allemaal componenten uit het onderzoek die uitsluitend zijn ingegeven door eigen bestuurders. Zoals raadsleden en zelfs leden uit het College van B&W. Hiermee heeft de gemeente Maashorst het plaatje opgediend zoals zij het zelf wil. Wij vinden dit ontoelaatbaar in een onafhankelijk onderzoek en niet passen bij de passieve rol die gemeente Maashorst hierin zou moeten hebben.

Ook is er selectief gewinkeld in de resultaten. Wij merken op dat inwoners zich slechts voor 30% betrokken voelen bij de gemeente Maashorst. Ook blijkt uit het onderzoek dat inwoners van Schaijk en Odiliapeel over het algemeen veel minder het gevoel hebben dat de gemeente Maashorst haar best voor hen doet en oog heeft voor hun buurten en dorpen. Dit verschil is volgens I&O significant te noemen. In Uden ervaart men relatief vaak dat de gemeente haar best doet en oog heeft voor eigen buurt of dorp. Ook zegt men in Uden vaker dat hun buurt of dorp net zo belangrijk is voor de gemeente als andere buurten en dorpen – in Odiliapeel kan 18 procent zich hierin vinden, in Schaijk gaat het om 31 procent.

Dat in deze brief een rooskleuriger plaatje wordt voorgesteld dan uit het onderzoek blijkt, vinden we kwalijk, omdat daarmee de geluiden vanuit de samenleving en de mening van de inwoners onvoldoende serieus wordt genomen. **Het gaat ons primair niet om de vraag of Schaijk en Reek bij Oss horen, maar juist om de vraag of inwoners worden gehoord.** Wij vinden dat dat in de brief op dit voor de raad gevoelige onderwerp niet gebeurt. Met name de opmerking van de gemeenteraad die stelt dat er 'geen enkele aanleiding is om ook maar te overwegen Reek en Schaijk bij Oss te voegen', stoot ons tegen het zere been om redenen zoals genoemd in kritiekpunt 4.

Wat ons ook opvalt in de brief van gemeente Maashorst, is dat ze aangeeft dat de herindeling in de regio geen thema meer is. Het is volgens Maashorst een gepasseerd station en geen onderwerp van gesprek. Ook is er volgens Maashorst geen discussie meer over het voegen van Schaijk en Reek bij de gemeente Oss. Recent heeft de gemeente Oss tijdens een gesprek in het kader van de evaluatie laten weten geen behoefte te hebben om terug te kijken op 'wat ook had gekund', maar de blik vooruit te willen richten. Echter blijkt dat dat niet het enige is wat Oss heeft gezegd. **Oss heeft namelijk ook gesteld dat zij nog steeds staat achter hetgeen zij eerder in haar zienswijze heeft aangegeven:**

De gemeente Oss geeft hier zelf over aan inmiddels een goede samenwerking met de nieuwe gemeente Maashorst te hebben gevonden. Hoewel Oss nog steeds achter de opmerkingen staat, die voorafgaand aan de herindeling zijn gemaakt, is er geen behoefte om terug te kijken op 'wat ook had gekund' maar wil Oss de blik vooruit (blijven) richten. Een deel van de gesprekspartners geeft verder aan een nieuwe herindeling ongewenst te vinden gezien het negatieve effect op de bestuurskracht (lokaal) of de balans in de regio (regionaal). Maar daarbij wordt ook vaak aangegeven dat dit vooral aan de gemeenteraad van Maashorst zelf is om daar een besluit over te nemen.

Wij vinden dat deze nuances op z'n minst mee hadden kunnen worden genomen, zowel op het gebied van balans in de regio als op het gebied van de eerder genoemde zienswijze die nog steeds blijft staan. Dat de gemeente Oss niet wil overkomen als landjepikker, begrijpen we. Maar uit hun passage lezen we juist dat hun negatieve zienswijze over de herindeling van Maashorst nog steeds overeind staat. Ook uit recente bestuurshandelingen van de gemeente Oss - zoals het intrekken van de subsidie voor natuurgebied Maashorst uit onvrede met de fusie – blijkt dat het wel degelijk nog steeds een issue is. We willen u in herinnering brengen wat de Gemeente Oss al op 19 december 2019 in haar zienswijze aangaf:

Conclusie

U zult begrijpen, dat wij concluderen dat de voorgenomen fusie niet de juiste oplossing is voor de opgave waar gemeenten en onze regio nu voor staan. Wij vinden de voorgenomen herindeling:

- Onlogisch, gegeven de natuurlijke verbinding van Schaijk en Reek met Oss;
- Onverstandig, vanuit het oogpunt van (regionale) bestuurskracht;
- Oncollegiaal, voor wat betreft de claim op de naam Maashorst.

Onze zienswijze wordt breed ondersteund door de raad.

Daar heeft Oss verklaard nog steeds achter te staan.

Conclusie

Wij vragen u, minister, om met het oog op bovengenoemde punten het evaluatierapport niet akkoord te bevinden en de nodige aanpassingen te verrichten. We hebben onderbouwd waarom en op welke punten het onderzoeksverslag niet voldoet aan de door de Kamers vastgestelde kaders. Zo is het onderzoek niet representatief, niet navolgbaar, zijn onjuiste conclusies getrokken en hebben gemeentelijke bestuurders onterecht en intransparant inspraak gehad in de onafhankelijke rapportage. We missen het beloofde logboek. Na deze lange procedure hebben inwoners van Schaijk en Reek, net als de andere inwoners van Maashorst, recht op een volledig en navolgbaar rapport. Wij roepen u dan ook met klem op om onze zorgen weg te nemen.

Bijlagen:

1. Brief gemeente Maashorst d.d. 14 november 2024
2. Evaluatieontwerp d.d. 1 juli 2022;
3. Concept-besluitenlijst Presidium 16-8-2024, zie agendapunt 9 en 13;
4. De zienswijze van de gemeente Oss op de herindeling d.d. 17 december 2019.

Met hartelijke groet,

Namens het Burgercomité Schaijk & Reek,

Voorzitter